

Išankstinio tyrimo ataskaita

IGNALINOS PROGRAMOS
ADMINISTRAVIMO LIETUVOJE
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2016 m. spalio 3 d. Nr. VA-P-20-8-15

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRUMPOS IR SAVOKOS</u>	<u>3</u>
<u>IŠANKSTINIO TYRIMO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>4</u>
<u>IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI</u>	<u>5</u>
<u>NUSTATYTOS PROBLEMOS</u>	<u>8</u>
1. <u>Netinkamai nustatyta dalis vertinimo kriterijų</u>	<u>8</u>
2. <u>Nepakankamos Visagino savivaldybės administracijos pastangos siekiant renovuoti daugiabučius namus</u>	<u>10</u>
3. <u>Nepanaudotos IPALP finansuoti skirtos lėšos negrąžintos į biudžetą</u>	<u>11</u>
<u>PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ SIŪLOMA BAIGTI AUDITĄ IŠANKSTINIŲ TYRIMŲ</u>	<u>13</u>

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

AM – Aplinkos ministerija

CPVA – Centrinė projektų valdymo agentūra

EM – LR energetikos ministerija

IAE – Ignalinos atominė elektrinė

IPALP – Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa

TVP – Tarpinstitucinis veiklos planas

VATESI – Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija

VĮ – Valstybės įmonė

VšĮ – Viešoji įstaiga

IŠANKSTINIO TYRIMO APIMTIS IR METODAI

Išankstinio tyrimo tikslas – surinkti ir įvertinti informaciją apie Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programos įgyvendinimą, identifikuoti šios srities problemas, nustatyti galimas rizikas dėl programos lėšų panaudojimo teisėtumo ir apsispręsti, ar tikslinga atlikti pagrindinį tyrimą.

Išankstinio tyrimo objektas – Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programos įgyvendinimas.

Išankstinio tyrimo subjektai – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, VĮ Ignalinos atominė elektrinė, VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūra.

Audituojamas laikotarpis – 2015 m., pokyčių ir tendencijų analizei naudojami ankstesnių laikotarpių (2012–2014 m.) duomenys.

Išankstinio tyrimo metu taikyti duomenų rinkimo, vertinimo metodai ir informacijos šaltiniai:

Eil. Nr.	Metodas	Tikslai
1.	Dokumentų peržiūra – nagrinėjome teisės aktus, susijusius su audituojama sritimi, Energetikos ministerijos, CPVA, IAE pateiktus dokumentus.	Atrinkti patikimus šaltinius audito tikslui pasiekti.
2.	Pokalbiai su Energetikos ministerijos, CPVA, IAE, Visagino miesto savivaldybės administracijos atstovais.	Susitikimuose aptarti IPALP problematiką: <ul style="list-style-type: none"> ■ CPVA funkcijos administruojant IPALP lėšų panaudojimą; ■ IPALP tikslai, uždaviniai ir jų vertinimo kriterijai; ■ Daugiabučių gyvenamųjų namų renovacija. Visagino mieste iki šiol nėra pradėti nė vieno namo renovacijos darbai.
3.	Duomenų analizė: <ul style="list-style-type: none"> ■ IPALP tikslų, uždavinių ir jų vertinimo kriterijų analizė; ■ IPALP 2015 metais skirto finansavimo analizė; ■ IAE darbuotojų skaičiaus 2010–2015 m. analizė; ■ IAE darbuotojų darbo užmokesčio sudėtinų dalių 2015 m. analizė; ■ Daugiabučių gyvenamųjų namų renovacijos analizė Visagino, Ignalinos ir Zarasų miestuose; ■ CPVA kontrolės procedūrų (projekto aprašų vertinimas, projekto veiklų užbaigimo patvirtinimas, pažeidimų valdymo ir grąžintinų lėšų administravimas, projektų patikrų) vertinimas. 	Išnagrinėti IPALP tikslus, uždavinius ir jų pasiekimui skirtą finansavimą, įvertinti nustatytų vertinimo kriterijų tinkamumą, susipažinti / išanalizuoti elektrinės darbuotojų skaičiaus dinamiką, pasikeitus įmonės veiklos pobūdžiui (įmonė nebegamina elektros), ir daugiabučių gyvenamųjų namų renovacijos eigą Visagino, Ignalinos ir Zarasų miestuose. Susipažinti su CPVA sukurta kontrolės sistema, atlikti kontrolės testus.
4.	Ignalinos atominės elektrinės užsakymu atliktų tyrimų dėl jos bendrosios veiklos personalo užimtumo ir personalo darbo vietos / pareigybės įvertinimo ir darbo užmokesčio sistemos sukūrimo apžvalga.	Išsiaiškinti, kokias problemas įžvelgia darbuotojų skaičiaus ir apmokėjimo srityse tyrimą atlikę specialistai.

Išankstinis tyrimas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹ ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus². Atlikdami tyrimą darėme prielaidą, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

¹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (2012-06-28 įsakymo Nr. V-171 redakcija).

² 3000-asis TAAIS „Veiklos audito įgyvendinimo gairės“ ir 3100-asis TAAIS „Veiklos audito gairės: pagrindiniai principai“ (<http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>).

IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI

Lietuvos Respublika stojimo į Europos Sąjungą sutartimi³ įsipareigojo uždaryti Ignalinos atominę elektrinę. Jos eksploatavimo nutraukimas planuojamas pagal Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo tarpinstitucinį veiklos planą⁴ ir galutinį Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo planą.

Vyriausybės patvirtintame plane⁵ numatytos teisinės, organizacinės ir techninės elektrinės eksploatavimo nutraukimo, elektrinės radioaktyviųjų medžiagų ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir vėlesnės priežiūros priemonės, taip pat priemonės neigiamiems socialiniams ir ekonominiams padariniams regione, nutraukus elektrinės eksploatavimą, sušvelninti. Šis planas yra VI Ignalinos atominės elektrinės I ir II blokų eksploatavimo nutraukimo programos, įgyvendintos 2010–2014 metais, tęsa.

Vienas iš plane numatytų priemonių finansavimo šaltinių yra Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa. Ją rengiant, vykdamt ir prižiūrint dalyvauja: Energetikos ministerija, Finansų ministerija, CPVA ir projektų vykdytojai (1 pav.).

1 pav. Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programos dalyviai

Energetikos ministerija

Koordinuoja programos tikslų įgyvendinimą, užtikrina tinkamą programos lėšomis finansuojamų priemonių įgyvendinimo priežiūrą.

Finansų ministerija

Tikrina teikiamas CPVA mokėjimo paraiškas, atlieka CPVA administruojamų programos lėšų panaudojimo ir CPVA finansinę priežiūrą.

Viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra

Atlieka projektų vertinimą, vykdo projektams įgyvendinti reikalingus pirkimus ir (arba) vykdo tokių pirkimų kontrolę, sudaro projektams įgyvendinti reikalingas sutartis, tikrina projektų išlaidų tinkamumą, atlieka tinkamų finansuoti projektų išlaidų apmokėjimą ir programos lėšų panaudojimo kontrolę pagal EK nustatytus reikalavimus ir Lietuvos Respublikos teisės aktus.

Projektų vykdytojai (Ignalinos atominė elektrinė, VATESI, Aplinkos apsaugos agentūra, savivaldybių administracijos)

Įgyvendina Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programos projektus.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Programos administravimui Lietuvoje 2015 metais skirta 77,9 mln. eurų, iš jų 70,1 mln. eurų –ES lėšos, 7,8 mln. eurų – bendrojo finansavimo lėšos.

³ Stojimo į ES sutartį Lietuvos vardu 2013-04-16 pasirašė Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas ir užsienio reikalų ministras Antanas Valionis.

⁴ Lietuvos Respublikos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo įstatymas, 2000-05-02 Nr. VIII-1661 (2014-06-05 įstatymo Nr. XII-914 redakcija), 2 str. 1 d.

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-02-09 nutarimas Nr. 137 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“.

1 lentelė. 2015 m. IPALP asignavimai				
Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	2015 metų asignavimai ⁶ , mln. EUR	Dalis visų asignavimų, proc.	Įgyvendinanti institucija
1.	Užtikrinti, kad būtų suteikta techninės pagalbos organizacijų parama VATESI vertinant projektus, susijusius su IAE eksploataavimo nutraukimu, LR branduolinės saugos įstatymo, Branduolinės energetikos srities veiklos licencijų ir leidimų išdavimo taisyklių nustatyta tvarka, ir siekiant išduoti jiems įgyvendinti reikalingas licencijas ir leidimus	0,4	0,5	VATESI, EM
2.	Vykdyti aplinkos radiologinį monitoringą galimo IAE eksploataavimo nutraukimo poveikio aplinkai įvertinimui	0,3	0,4	Aplinkos apsaugos agentūra prie AM
3.	Užtikrinti IAE valdymą, įdiegti į rezultatus orientuotą valdymą, stiprinti gebėjimus vykdyti IAE eksploataavimo nutraukimo projektus	9,2	11,8	IAE
4.	Saugiai eksploatuoti galutinai sustabdytus IAE pirmąjį ir antrąjį reaktorius iki licencijos nutraukti jų eksploatavimą gavimo ir pasirengti saugiam branduolinio kuro išskrovimui	37,5	48,1	IAE
5.	Pasirengti IAE pirmojo ir antrojo reaktoriaus, su jais susijusių įrenginių ir sistemų saugiam išmontavimui ir juos išmontuoti, nugriauti IAE nenaudojamus pastatus	12,8	16,4	IAE
6.	Suprojektuoti ir pastatyti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius, sutvarkyti IAE eksploataavimo ir eksploataavimo nutraukimo atliekas	6,3	8,1	IAE
7.	Vykdyti energijos efektyvumo didinimo projektus IAE regione	10,7	13,7	Visagino miesto, Ignalinos ir Zarasų rajonų savivaldybės, EM
8.	Administruoti IAE eksploataavimo nutraukimo lėšas	0,7	0,9	CPVA
	Iš viso:	77,9	100	

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Kaip matyti iš lentelėje pateiktų duomenų, didžiausia lėšų dalis (84,4 proc.) buvo skirta VĮ Ignalinos atominėi elektrinei. Jai skirtų lėšų panaudojimo kontrolę ir priežiūrą pavesta vykdyti CPVA. Siekdami įsitikinti, ar skirti asignavimai panaudojami ekonomiškai, efektyviai ir teisėtai, atlikome CPVA kontrolės procedūras, susijusias su IPALP įgyvendinimu. Vertinome šias kontrolės procedūras:

- pateikto projekto aprašo rengimas ir keitimas,
- pateikto projekto veiklų užbaigimo patvirtinimas,

⁶Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimo Nr. 827 20 p., paskutinis asignavimų pakeitimas stebėsenos informacinėje sistemoje atliktas 2015-11-12.

- pažeidimų valdymas ir grąžintinių lėšų administravimas,
- projektų patikrų vietoje atlikimas.

Įvertinę CPVA kontrolės procedūras įsitikinome, kad agentūroje yra sukurta valdymo kontrolės sistema, kuri užtikrina finansuojamų projektų pirkimų vykdymą ir (ar) kontrolę, projektų sutarčių sudarymą, projektų tinkamų išlaidų apmokėjimą ir lėšų panaudojimo kontrolę. Įvertinę pasirinktas kontrolės procedūras nustatėme, kad CPVA vykdomos kontrolės procedūros yra veiksmingos.

Taip pat norėtume pažymėti, kad išankstinio tyrimo metu analizuodami Ignalinos atominės elektrinės veiklos ataskaitas susipažinome su jos struktūra ir darbuotojų skaičiaus dinamika (žr. 2 lentelę). Įvertinus darbuotojų pareigybių skaičiaus pokytį 2013–2015 metais, matyti, kad labiausiai sumažėjo ne kvalifikuotų darbuotojų ir tarnautojų skaičius. Vadovų, specialistų ir kvalifikuotų darbininkų skaičius kito nedaug ir liko panašus (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. IAE darbuotojų skaičiaus kaita pagal pareigybes 2013–2015 m.

Pareigybė	2013-12-31	2014-12-31	2015-12-31
Vadovai	50	54	52
Specialistai	865	867	878
Tarnautojai	49	40	37
Kvalifikuoti darbininkai	1073	1135	1102
Nekvalifikuoti darbininkai	66	46	37
Iš viso	2103	2142	2106

Šaltinis – IAE

Be to, susipažinome su VĮ Ignalinos atominės elektrinės užsakymu atliktų tyrimų dėl elektrinės bendrosios veiklos personalo užimtumo ir personalo darbo vietos / pareigybės įvertinimo ir darbo užmokesčio sistemos sukūrimo apžvalga. Susipažinus su UAB „Civitta“ ir UAB „Paymanager“ 2013 m. atliktomis personalo darbo vietos / pareigybės įvertinimo ir darbo užmokesčio sistemos sukūrimo ataskaitomis nustatyta, kad ekspertai pagal „Global Professional System“ metodiką atliko pareigybių vertinimą. Jo pagrindu elektrinėje visos pareigybės buvo suskirstytos į pareigybių lygius. Pagal juos buvo priskirtas maksimalus ar minimalus pareigybei mokamas atlyginimas. Atsižvelgdama į konsultantų rekomendacijas, elektrinė sukūrė naują pareigybių vertinimo tvarkos aprašą, pagal kurį, keičiantis įmonės organizacinei struktūrai, atsiradus naujai pareigybei ar labai pasikeitus pareigybinėje instrukcijoje nustatytoms funkcijoms, pareigybės lygis pagal nustatytus kriterijus įvertinamas iš naujo ir apibrėžiamos maksimalios ir minimalios atlyginimo ribos.

Taip pat 2013 metais UAB „Ernst & Young Baltic“ atliko elektrinės bendrosios veiklos personalo užimtumo vertinimą. Ekspertai išvadose nurodė, kad esamas darbuotojų skaičius beveik atitinka rekomenduojamą. Be to, ekspertai parengė bendrosios veiklos personalo užimtumo vertinimo metodiką, kurios pagrindu įmonėje buvo įdiegta PUSS (personalo užimtumo stebėjimo sistema), ir kitas metodikas, kuriomis planuojamas darbuotojų poreikis kiekvieniems metams. Taip pat ataskaitoje paminėtos veiklos, kurių būtų galima atsakyti, pakeitus jas paslaugų pirkimu iš išorės (*Make or Buy Strategy*). 2016 metams elektrinė įsipareigojo išnagrinėti tam tikrą skaičių veiklų pagal minėtą strategiją ir EK pateikti analizės rezultatus.

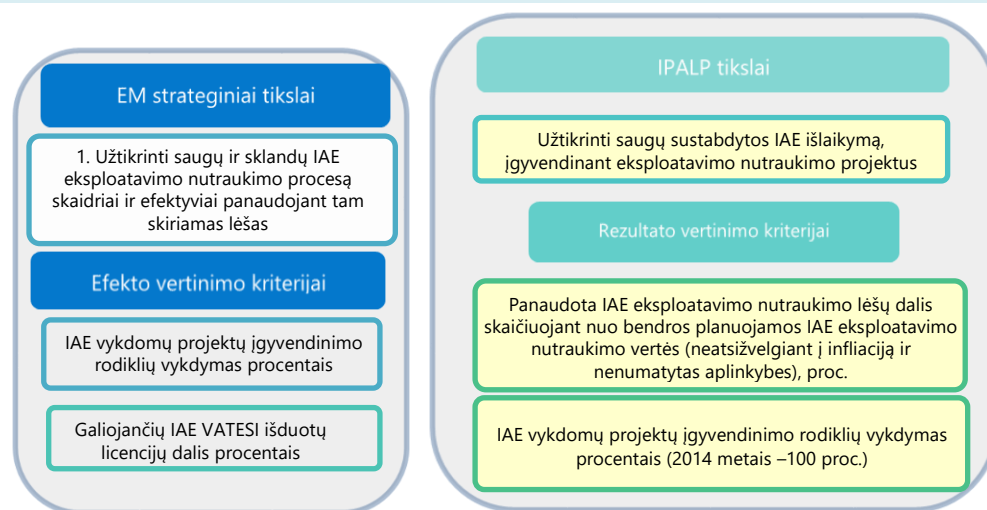
Kadangi nepriklausomi ekspertai atliko personalo užimtumo ir jo darbo vietos ar pareigybės įvertinimo ir darbo užmokesčio sistemos sukūrimo vertinimus ir reikšmingų trūkumų nenustatė, manome, kad nėra tikslinga detaliau nagrinėti galimą riziką dėl optimalaus darbuotojų skaičiaus.

NUSTATYTOS PROBLEMOS

1. NETINKAMAI NUSTATYTA DALIS VERTINIMO KRITERIJŲ

Igyvendindama Stojimo į ES sutarties protokole Nr. 4 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje“ numatytą įsipareigojimą Energetikos ministerija nustatė strateginį tikslą – užtikrinti saugų ir sklandų Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesą skaidriai ir efektyviai panaudojant tam skiriamas lėšas. Šiam strateginiam tikslui įgyvendinti vykdoma Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa (žr. 2 pav.).

2 pav. 2015–2017 metų strateginiame veiklos plane nurodyti IPALP vertinimo kriterijai

Auditorių nuomone, kai kurie Energetikos ministerijos 2015–2017 metų strateginiame veiklos plane⁷ nurodyti IPALP vertinimo kriterijai sudaryti ne pagal Strateginio planavimo metodikos⁸ ir Strateginio planavimo dokumentuose naudojamų vertinimo kriterijų sudarymo ir taikymo metodikos⁹ reikalavimus.

Įvertinę Strateginiame veiklos plane nustatytus IPALP rezultato vertinimo kriterijus nustatėme, kad rezultato vertinimo kriterijai neatitinka minėtos metodikos 9.3 p. nurodytų reikalavimų, nes:

- „Panaudota IAE eksploatavimo nutraukimo lėšų dalis skaičiuojant nuo bendros planuojamos IAE eksploatavimo nutraukimo vertės, proc.“:
  - nematuoja naudos, kuri pasiekama tikslingai panaudojant tik programai skirtus asignavimus, nes vertinimo kriterijų techniniame priede nurodyta, kad apskaičiuojant šį kriterijų įtraukiami ne tik Ignalinos programos asignavimai, bet ir lėšos iš kitų šaltinių;

⁷ Patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015-01-22 įsakymu Nr. 1-17.

⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimas Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“ (2012-10-16 nutarimo Nr. 1257 aktuali redakcija).

⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-10-25 įsakymas Nr. 1K-330 „Dėl strateginio planavimo dokumentuose naudojamų vertinimo kriterijų sudarymo ir taikymo metodikos patvirtinimo“ (2012-03-02 įsakymo Nr. K-078 aktuali redakcija).

- nėra susijęs loginiais ryšiais su efekto vertinimo kriterijumi „Galiojančių IAE VATESI išduotų licencijų dalis procentais“, nes nuo panaudotos IAE eksploataavimo nutraukimo lėšų dalies nepriklauso galiojančių VATESI išduotų licencijų skaičius (dalis);
- nerodo konkretaus rezultato, nes vertinimo kriterijus nematuoja naudos, kuri pasiekama panaudojus IAE eksploataavimo nutraukimo lėšas.
- „IAE vykdomų projektų įgyvendinimo rodiklių vykdymas, procentais“ nematuoja veiksmų, kurie daro įtaką efekto vertinimo kriterijaus pasiekimui, nes šis kriterijus yra toks pats kaip efekto vertinimo kriterijus.

Įvertinę Strateginiame veiklos plane IPALP skirtus asignavimus nustatėme, kad priemonei „Vykdyti energijos efektyvumo didinimo projektus IAE regione“ yra skirta 5,2 mln. EUR, tačiau produkto vertinimo kriterijai nenustatyti, todėl negalima stebėti, ar efektyviai naudojami skirti ištekliai, kaip tai numatyta metodikos 10.3 punkte. Be to, pažymėtina, kad Tarpinstituciniame veiklos plane yra du rezultato ir trys produkto vertinimo kriterijai, susiję su energijos efektyvumo didinimo projektais. Išankstinio tyrimo metu Energetikos ministerija į 2016–2018 metų strateginį veiklos planą¹⁰ įtraukė šiuos kriterijus: „Ignalinos AE regione renovuotų daugiabučių namų, pasiekusių C ir aukštesnę energinio naudingumo klasę, skaičius, vienetais“ ir „Sutaupyta šilumos energijos, renovavus 29 Ignalinos AE regiono visuomeninės paskirties pastatus, procentais“.

Įvertinę TVP tikslui („Sušvelninti neigiamus IAE eksploataavimo nutraukimo socialinius ir ekonominius padarinius IAE regionui (Visagino, Ignalinos ir Zarasų miestai)“) nustatytus tris rezultato vertinimo kriterijus nustatėme, kad vertinimo kriterijus „IAE regione renovuotų daugiabučių namų, pasiekusių C ir aukštesnę energinio naudingumo klasę, skaičius“ suformuluotas nesilaikant metodikos 9.2 p. reikalavimų, nes renovuotų daugiabučių namų skaičius nerodo, ar pavyko išspręsti problemą, t. y. sušvelninti neigiamus elektrinės eksploataavimo nutraukimo socialinius ir ekonominius padarinius šiame regione.

Atkreiptinas dėmesys, kad Visagino mieste iki šiol nėra nė vieno renovuoto daugiabučio namo, pasiekusio C ir aukštesnę energinio naudingumo klasę, tačiau tai vertinimo kriterijų reikšmėse neatsispindi, taigi nėra produkto vertinimo kriterijų, kurie pateiktų naudingos informacijos ir sudarytų pagrindą priimti tam tikrus sprendimus, kaip tai numatyta metodikos 3.3 punkte.

Siekiant nusistatyti kokybiškus ir institucijos veiklos tikslus gerai atitinkančius vertinimo kriterijus, ministerijai būtų tikslinga peržiūrėti ir nustatyti vertinimo kriterijus, kurie matuotų svarbiausius veiksmus, parodytų naudą ir sudarytų pagrindą priimti tam tikrus sprendimus, panaudojus IAE eksploataavimo nutraukimo lėšas.

Energetikos ministerija informavo¹¹, kad:

1. 2017 metais numatoma VĮ IAE įdiegti subalansuotą rodiklių sistemą ir ruošiamasi visuose planavimo lygiuose nustatyti atnaujintus rodiklius, ministerija, atsižvelgusi į IAE pasiūlymus, atitinkamai atnaujins vertinimo kriterijus savo 2018 metų planavimo dokumentuose;
2. rodiklis „IAE regione renovuotų daugiabučių namų, pasiekusių C ir aukštesnę energinio naudingumo klasę, skaičius“ bus patikslintas, kad parodytų renovuotų daugiabučių namų dalį nuo viso planuojamų renovuoti daugiabučių skaičiaus.

¹⁰ Patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016-01-20 įsakymu Nr. 1-12.

¹¹ Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos 2016-06-16 raštas Nr. (12-8-14)3-1334 „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“.

2. NEPAKANKAMOS VISAGINO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS PASTANGOS SIEKIANT RENOVUOTI DAUGIABUČIUS NAMUS

Pagal Ignalinos programos įgyvendinimo Lietuvoje taisykles, šios programos lėšos naudojamos EK patvirtintose Ignalinos programos metinėse darbo programose (iki 2015 m. jungtiniuose programavimo dokumentuose) ir projektų aprašuose nustatytiems tikslams. EK patvirtintame 2012 m. Ignalinos programos jungtiniame programavimo dokumente numatyta skirti finansinę paramą Ignalinos AE regiono daugiabučių pastatų energijos efektyvumo didinimui.

EK 2012 m. patvirtino projektų „Zarasų miesto energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose pastatuose programa – Zarasų Energizija“ ir „Ignalinos miesto energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose pastatuose programa – Ignalinos Energizija“, o 2013 m. – „Visagino miesto energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose pastatuose programa – Visagino Energizija“ aprašus, pagal kuriuos projektų įgyvendinimui numatyta skirti 9,8 mln. eurų Ignalinos programos lėšų (neįskaitant PVM išlaidų, kurios kompensuojamos Ignalinos programos administravimo Lietuvoje valstybės biudžeto lėšomis). Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis projektų aprašais Ignalinos programos lėšomis gali būti kompensuojama iki 15 proc. investicijų į energiją taupančias priemones.

2014–2015 m. buvo patvirtinti projektų aprašų pakeitimai ir, atsižvelgus į pakeistą planuojamų renovuoti daugiabučių gyvenamųjų namų skaičių, buvo sumažintas lėšų poreikis Visagino mieste ir padidintas Ignalinoje (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Planuotas ir faktinis (2015-12-31) finansavimas ir renovuotų namų skaičius.

Eil. Nr.	Projekto pavadinimas	Projekto aprašo patvirtinimo ir keitimo datos	Duomenys pagal				Faktiniai duomenys 2015-12-31 būklei	
			pirminį aprašą		paskutinį pakeitimą		namai	mln. EUR
			namai	mln. EUR	namai	mln. EUR		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Zarasų Energizija	2012-11-14	46	1,2	nesikeitė		1	0,01
2.	Ignalinos Energizija	2012-11-14, 2014-04-14, 2015-01-14, 2015-05-29	53	1,6	118	2,5	64	1,1
3.	Visagino Energizija	2013-07-09, 2015-05-29	254	7,0	44	2,5	0	0
Iš viso:			353	9,8	208	6,2	65	1,1

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Pagal 2015 metais patvirtintus paskutinius projektų aprašų pakeitimus šiems projektams numatyta skirti 6,25 mln. eurų, t. y. šių projektų įgyvendinimui skirtas finansavimas sumažėjo 3,6 mln. eurų (apie 36 proc.). Pažymėtina, kad iki 2015 m. gruodžio 31 d. panaudoti tik 1,1 mln. eurų (apie 17 proc.) Ignalinos programos lėšų (neįskaitant PVM išlaidų, kurios kompensuojamos valstybės biudžeto lėšomis), nes iš 208 renovuoti tik 65 namai.

Visagine namų, kuriems planuojama skirti finansavimą, skaičius buvo sumažintas beveik 6 kartus (nuo 254 iki 44), tačiau nėra namų, kuriuose prasidėjo renovacijos darbai arba viešieji pirkimai dėl renovacijos. Aiškindama susidariusią situaciją Visagino savivaldybės administracija nurodė, kad namai nepradėti renovuoti, nes:

- gyventojai nesutinka jų renovuoti;

- blogai parengti investiciniai planai.

Šiuo metu tik trijų daugiabučių namų gyventojai pritarė renovacijai po to, kai investiciniai planai buvo suderinti su Būsto energijos taupymo agentūra. Pažymėtina, kad du iš jų priklauso pačiai Visagino savivaldybės administracijai. Darbų pirkimo procedūros nepradėtos, nors CPVA jau 2014 m. rugpjūčio 21 d. išdavė leidimą vykdyti pirkimo procedūras.

Visagino savivaldybės administracijos veiksmai buvo ir yra nepakankami siekiant, kad Visagino mieste būtų renovuojami daugiabučiai namai. Mūsų nuomone, šios savivaldybės administracija turėtų labiau stengtis, nes Ignalinos ir Zarasų rajonų savivaldybių administracijos sugebėjo įtikinti gyventojus, ištaisė blogai parengtus investicinius planus ir pradėjo renovacijos darbus.

Visagino ir kitose savivaldybėse 2017 metais Valstybės kontrolė planuoja atlikti auditą „Daugiabučių namų atnaujinimo proceso valdymas“ – bus vertinamas daugiabučių namų atnaujinimui skirtų lėšų panaudojimas ir proceso valdymas.

3. NEPANAUDOTOS IPALP FINANSUOTI SKIRTOS LĖŠOS NEGRAŽINTOS Į BIUDŽETĄ

Energetikos ministerija nurodė¹², kad vykdant IPALP 2015 metais planas įvykdytas 93 proc. Pažymėtina, kad faktiškai panaudota 81 proc. skirtų asignavimų (žr. 4 lentelę), nes viešosios įstaigos CPVA sąskaitoje lėšų likutis 2015-12-31 buvo 14,7 mln. eurų ir jis nebuvo gražintas į biudžetą. Vykdyti biudžeto programą asignavimai skiriami atitinkamų biudžetinių metų išlaidoms ir ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, o, metams pasibaigus, nepanaudotos programoms finansuoti skirtos lėšos turi būti gražintos į biudžetą ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos¹³.

4 lentelė. Faktiškai panaudoti skirti asignavimai, mln. EUR

Likutis metų pradžioje	Panaudota	Skirta asignavimų	Likutis metų pabaigoje	Faktiškai panaudota skirtų asignavimų, proc.
1	2	3	4	$5=(1+2-4)/3$
5,2	72,4	77,9	14,7	81

Šaltinis – Valstybės kontrolė

CPVA administruojamų Ignalinos programos lėšų, gautų iš EK, mokėjimo ir atsiskaitymo už jų panaudojimą tvarka nustatyta Ignalinos programos įgyvendinimo Lietuvoje taisyklėse¹⁴. Vadovaujantis jomis, lėšos į CPVA sąskaitą pervedamos pagal trijų mėnesių poreikio prognozes. Pažymėtina, kad taisyklėse nenumatyta, kad poreikio prognozės apima tik biudžetinių metų laikotarpį. Minėtas nepanaudotų programos lėšų likutis CPVA sąskaitoje susidarė dėl to, kad Energetikos ministerija atliko mokėjimą pagal 2015-12-21 gautą Finansų ministerijos raštą su pateikta CPVA mokėjimo paraiška, kuri pagrįsta trijų mėnesių (2015 m. gruodžio mėn. ir 2016 m.

¹² Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos 2016-03-23 raštas Nr. (6.51-06)3-649 „Dėl 2015 metų metinio valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo“.

¹³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946 (aktuali redakcija 2012-10-16 Nr. XI-2274), 2 str. 3 ir 6 d., 32 str. 1 d.

¹⁴ 2014–2020 m. Ignalinos programos įgyvendinimo Lietuvoje taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ir finansų ministrų 2015-09-03 įsakymu Nr. 1-205/1K-282.

sausio–vasario mėn.) lėšų poreikio prognoze. Išankstinio tyrimo metu prašėme¹⁵ atsakingų institucijų paaiškinti, kodėl biudžetinais metais nepanaudotos programos lėšos nebuvo grąžintos į valstybės išdo sąskaitą.

Finansų ir Energetikos ministerijų paaiškinimai

Finansų ministerija informavo¹⁶, kad, jos manymu, Ignalinos programos lėšos, metams pasibaigus, neturėtų būti grąžinamos į valstybės išdą. Siekiant aiškesnio teisinio reguliavimo šia nuostata galėtų būti papildytos Ignalinos programos įgyvendinimo Lietuvoje taisyklės.

Energetikos ministerijos nuomone¹⁷, Ignalinos programos taisyklėse yra nustatyta atskira Ignalinos programos lėšų, gautų iš Europos Komisijos, administravimo tvarka, kaip numatyta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 43 punkte. Ministerija pažymėjo, kad susiformavusi praktika yra tinkama, tačiau siekdama kaip įmanoma didesnio teisinio aiškumo, inicijuos taisyklių keitimą: jas papildys atitinkama konkrečia nuostata, kad agentūrai pervestos lėšos metams pasibaigus negrąžinamos į biudžetą.

Energetikos ministerija planuoja papildyti Ignalinos programos įgyvendinimo taisykles. Tačiau, mūsų nuomone, lieka rizika, kad, negrąžinus nepanaudotų programos lėšų į valstybės biudžetą, ministerijos ataskaitų duomenys apie programos lėšų panaudojimą nerodys tikro ir teisingo vaizdo.

Siekiant, kad ministerijos ataskaitose būtų pateikti tikri ir teisingi programos lėšų panaudojimo duomenys, siūlome Energetikos ministerijos aiškinamajame rašte dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikti informaciją apie VŠĮ CPVA nepanaudotų lėšų likučius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

¹⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2016-03-25 raštas Nr. S-(20-4455)-572 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

¹⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2016-04-08 raštas Nr. ((18.15-03)-5K-1606838)-6K-1602780 „Dėl Ignalinos programos lėšų“.

¹⁷ Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos 2016-04-12 raštas Nr. (12.2-14)3-825 „Dėl Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programos valstybinio audito metu nustatytų dalykų“.

PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ SIŪLOMA BAIGTI AUDITĄ IŠANKSTINIŲ TYRIMU

Įvertinę išankstinio tyrimo metu surinktus faktus, siūlome pagrindinio tyrimo neatlikti, nes:

- CPVA yra sukurta valdymo kontrolės sistema, kuri užtikrina finansuojamų projektų pirkimų vykdymą ir (ar) kontrolę, projektų sutarčių sudarymą, projektų tinkamų išlaidų apmokėjimą ir lėšų panaudojimo kontrolę. Įvertinę pasirinktas kontrolės procedūras nustatėme, kad CPVA vykdomos kontrolės procedūros yra veiksmingos.
- Kadangi CPVA kontrolės procedūros yra veiksmingos ir užtikrina, kad lėšos būtų naudojamos ekonomiškai, efektyviai ir teisėtai, todėl manome, kad atliktas pagrindinis tyrimas gali neduoti pridėtinės vertės ir laukiamo audito poveikio. Pažymėtina, kad, atliekant 2013–2014 m. finansinius (teisėtumo) auditus, buvo vertinti bendrojo finansavimo lėšų panaudojimo teisėtumo aspektai ir neatitikimų nenustatyta.
- Strateginiame veiklos plane nustatyti Ignalinos programos administravimui Lietuvoje programos rezultato ir produkto vertinimo kriterijai nėra tinkami, kad pagal juos būtų galima įvertinti programos tikslus ir uždavinius, nes nematuoja naudos, kuri pasiekama tikslingai panaudojant tik programai skirtus asignavimus. Kol jie nesuteikia informacijos apie programos rezultatus ir naudą, tol nėra galimybės vertinti jų vykdymą.

2-ojo audito departamento direktorė

Zita Valatkienė

2-ojo audito departamento
vyriausiasis valstybinis auditorius

Tomas Musteikis

Išankstinio tyrimo ataskaitos kopija (nuorašas) pateikta (-as) Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui.

Išankstinis tyrimas atliktas, vykdant 2015-12-16 pavedimą Nr. P-20-8

Išankstinį tyrimą atliko valstybinių auditorių grupė:

Tomas Musteikis (grupės vadovas)

Laura Bagdonienė

Giedrė Danisevičiūtė